”ۇشتەن بۇلجىماۋعا“ تيىستەي دە اۋىتقىماي تاباندى بولىپ، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدىڭ ناقتى ونىمدىلىگىن جاپپاي جوعارىلاتىپ، قالىپتى ٴوندىرىس، تۇرمىس ٴتارتىبىن تۇردە قالپىنا كەلتىرۋ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

سونىمەن بىرگە، بۇكىل رايوننىڭ قايتا بەلەڭ بەرۋدەن ساقتانۋ، كەڭەيۋدەن ساقتانۋ، سىرتقا جايىلۋدان ساقتانۋ، سىرتتان كىرۋدەن ساقتانۋ حاۋىپ ـ قاتەرى ٴالى دە ٴبىرشاما زور، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ مىندەتى ٴالى دە جاپالى. ٴار دارەجەلى تاراۋلار يدەيا مەن ارەكەتتى باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى ٴسوزىنىڭ، ماڭىزدى نۇسقاۋىنىڭ، بەكتۋىنىڭ رۋحىمەن اناعۇرلىم بىرلىككە كەلتىرىپ، تاباندىلىقتى ساقتاپ، ۇزدىكسىز شايقاس جۇرگىزىپ، ٴتۇرلى شارالاردى جەرگىلىكتى جاعدايعا قاراي، علمي، دالمە ـ ٴدال تياناقتاندىرىپ، ٴتۇيىندى وڭىرلەردە تىڭنان قوسىلاتىن ناۋقاس سانىن جەدەل تۇبەگەيلى نولگە ٴتۇسىرۋدى ىلگەرىلەتىپ، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدىڭ جەتىستىكتەرىن ۇزدىكسىز كەڭەيتۋ كەرەك. ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن اۋماقتارعا، دارەجەگە ٴبولىپ دالمە ـ ٴدال تياناقتاندىرۋ كەرەك، قاشقار، حوتان ايماقتارىندا تەكسەرۋ، بولىمدى بولعانداردى قاداعالاۋ، اۋىشالاۋعا تاسۋ، اۋىشالاۋ سياقتى قىزمەتتەردى جەدەل ىلگەرىلەتىپ، ٴتۇيىندى ادامدار شوعىرىنا حىسۋان تەكسەرۋىن جۇرگىزۋدە بىردە ـ ٴبىر ادامدى قاعىس قالدىرماي، تەز ۇلگى الىپ، تەز تەكسەرىپ، ناتيجەسىن تەز شىعارۋ، فاڭساڭ شيپاحاناسى مەن اۋىشالاۋ ورىندارىنىڭ قۇرىلىسىن، اينالىمىن جانە قور جيناۋىن تەزدەتىپ، حاۋىپسىز تاسۋدىڭ جىلدامدىعىن، ونىمدىلىگىن جوعارىلاتىپ، تاسۋعا تيىستىلەرىن تۇگەل تاسۋعا، اۋىشالاۋعا تيىستىلەرىن تۇگەل اۋىشالاۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ تۇسقاۋىل شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىل قول جەتكىزۋ كەرەك؛ ٴۇرىمجى قاتارلى جەرلەر ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى ۇدايىلاندىرۋعا قاراي بۇرىلىس جاساۋدىڭ شەشۋشى كەزەڭىندە تۇر، وي ـ سانانى سەرگەك ۇستاۋدان جازباي، ”اشىق ۇستاۋ“ مەن ”باسقارا الۋدىڭ“ تەپە ـ تەڭدىگىن علمي يگەرىپ، ”باسقارۋ“ العى شارتىندا ادامداردىڭ تارتىپپەن جىلجۋىن جانە الەۋمەتتىك قاتىناس، بولشەك ساتۋ، بازار سياقتى كاسىپ سالالارىنىڭ جۇمىستى، ٴوندىرىستى قالپىنا كەلتىرۋىن ورنىقتى ىلگەرىلەتىپ، ماسكا تاعۋ، ەكى ولشەمدى كودتى جايمالاۋ، دەنە تەمپەراتۋراسىن ولشەۋ، توپتاسپاۋ سياقتى تالاپتاردى تياناقتاندىرۋ، سونىمەن بىرگە نازاردى جىلجىمالىلىعى اناعۇرلىم كۇشتى، اناعۇرلىم كۇردەلى جاعدايلارعا شوعىرلاندىرا وتىرىپ، اناعۇرلىم علمي، دالمە ـ ٴدال ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ شارالارىن قاراستىرىپ، تياناقتاندىرىپ، ىندەتتىڭ قايتا بەلەڭ بەرۋى مەن سىرتتان كىرۋىنەن قاتاڭ ساقتانۋ كەرەك. وڭىرلەردىڭ بىرلەسىپ ارەكەتتەنۋىن، بيڭتۋان مەن جەرگىلىكتى ورىننىڭ سايكەسۋىن كۇشەيتىپ، بايلىقتى، كۇشتى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ ورنالاستىرۋدى كۇشەيتىپ، شوعىرلى اۋىشالاۋ تۇيىندەرى مەن فاڭساڭ شيپاحاناسى سياقتى ورىنداردى باسقارۋدى جۇيەگە ٴتۇسىرىپ، تولايىم ساتۋ بازارى، قۇرىلىس ورنى، ساۋدا سارايى، ەرەن بازار، جىلجىمالى ادامدار سياقتى ٴتۇيىندى ورىندار مەن ادامدار شوعىرىنا قاراتىلعان ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى كۇشەيتىپ، حاۋىپ ـ قاتەردىڭ جايىلۋىنان قاتاڭ ساقتانۋ؛ قامداۋمەن قامتاماسىز ەتۋ، ەمدەلۋدەن قامتاماسىز ەتۋ، نەگىزگى تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ سياقتى قىزمەتتەردى بۇقاراعا دەگەن تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىكپەن ويداعىداي ىستەپ، قىس ماۋسىمىنداعى جىلۋمەن قامداۋ، سۋمەن قامداۋ، ەلەكترمەن قامداۋ سياقتى حالىق تۇرمىسى قاجەتتىن ٴونىمدى قامتاماسىز ەتىپ، قيىنشىلىعى بار جانە ەرەكشە قاۋىمعا كوڭىل ٴبولۋ، قامقورلىق جاساۋ؛ ۇگىت ـ تاربيەنى جانە قوعامدىق پىكىرگە جەتەكشىلىك ەتۋدى كۇشەيتىپ، كوپ تۇعىر، كوپ تاسىلدەر ارقىلى ساياسات ـ شارالاردى ۇگىتتەۋدى، ٴتۇسىندىرۋدى كۇشەيتىپ، بۇقارا ٴجىتى نازار اۋدارىپ وترعان ماسەلەلەرگە مەڭزەس، ينفورماتسيا جاريالاۋ مەن اشىق جاۋاپ بەرۋدى كۇشەيتىپ، يىنتەرنەتتەگى وسەك ـ اياڭ مەن جالعان ينفورماتسيالاردى قاتاڭ تەكسەرىپ، قوعامدىق پىكىرگە جەتەكشىلىك ەتۋ جانە جۇرت راينا جاۋاپ قايتارۋ قابىلەتىن شىن مانىندە جوعارىلاتىپ، سەنىمدى بەكەمدەيتىن، جۇرت جۇرەگىن جىلىتاتىن، حالىق تىلەگىن ۇيىستىراتىن ورتا راين قالىپتاستىرۋ كەرەك.

ما شيڭرۋي بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ٴار دارەجەلى باسشى كادرلار ساياسي دەڭگەيدى ونان ارى جوعارىلاتىپ، جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋدى كۇشەيتىپ، جۇيە كوزقاراسىن كۇشەيتىپ، اناعۇرلىم جوعارى ونىمدىلىكپەن ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ مەن ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋى، دامۋ مەن حاۋىپسىزدىكتى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋى كەرەك. ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدە تۋىلعان قايشىلىقتار مەن ماسەلەلەردى ۋيلەسىمدى ٴبىر جاقتى ەتۋ كەرەك، پارتيا، ۇكىمەتتىڭ نەگىزگى باسشى جولداستار بۇقارا اراسىنا ىشكەرلەي بارىپ، پسيحيكالىق جاقتان جەتەكتەۋ، كوڭىل كۇيدى ورنىقتىرىپ جۇباتۋ، قايشىلىقتاردى شەشۋ سياقتى قىزمەتتەردى ىرىقتىلىقپەن ورىستەتۋى؛ زاڭ اتقارۋدى باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، زاڭعا قايشى ٴتۇرلى قىلمىستىق ارەكەتتەرگە زاڭ بويىنشا، ەرەجە بويىنشا سوققى بەرىپ، ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ مەزگىلىندەگى قالىپتى قوعامدىق ٴتارتىپتى باتىل قورعاۋ كەرەك. ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى جانە اپاتتان ساقتانۋ، اپات زيانىن ازايتۋ قىزمەتىن مۇقيات ويداعىداي ىستەپ، ٴتۇيىندى سالالارداعى ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى حاۋىپ ـ قاتەرلەرى مەن كومەسكى كىناراتتاردى ۇزدىكسىز اداقتاپ تەكسەرىپ، رەتتەپ ـ تۇزەتىپ، سۇرالىپ بوران، قالىڭ قار سياقتى سۇركەيلى اۋا رايىنا توتەپ بەرۋ جوباسىن كەمەلدەندىرىپ، ٴار ٴتۇرلى اپاتتان ساقتاندىرۋ بويىنشا الدىن الا مالىمەت بەرۋدى كۇشەيتىپ، اپاتتان ساقتانۋ، اپات زيانىن ازايتۋ، اپاتتان قۇتقارۋ شارالارىن تياناقتاندىرىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ٴومىرى مەن مال ـ مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن شىنايى قامتاماسىز ەتۋ كەرەك. نازاردى تۇتاس جىلدىق ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋدىڭ نىسانا ـ مىندەتتەرىنە شوعىرلاندىرىپ، قىس ماۋسىمىنداعى ەگىن، مال شارۋاشىلىعى ٴوندىرىسى، نىسان قۇرىلىسى، ساۋداگەر شاقىرىپ قارجى ەنگىزۋ، حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ جانە جاقسارتۋ سياقتى قىزمەتتەردى ناقتى ىستەپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ حاۋىپسىز، ورنىقتى بولۋىن ساقتاپ، ەكونوميكانىڭ ورنىقتى، اقاۋسىز دامۋىن ىلگەرىلەتىپ، ىندەتكە توسقاۋىل قويۋدى، ەكونوميكانى ورنىقتىرۋدى، دامۋ حاۋىپسىز بولۋدى باتىل ورىنداۋ كەرەك.

جاڭ جۋ، تيان شياڭلي، چىن ۋيجۇن، ۋاڭ ميڭشان، ياڭ فاسىن، ٴيۇسۇپجان مامەت، ەلزات احمەتجان، قادەن كابەن قاتارلىلار ماجىلىسكە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

”پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ باياندامasıندا، قاتىناستا قۋاتتى ەل قۇرۋدى جەدەلدەتۋ العا قويىلدى“. سۇن شياڭكۋي بىلاي دەدى: ”مەنىڭشە، قىزمەتتە كوبىرەك قاداعالاپ، كوبىرەك ىستەپ، بار كۇشتى سالىپ قاتىناس نىساندارىنىڭ ٴساتتى ورىندالۋىن قامتاماسىز ەتۋدىڭ ٴوزى ٴىس جۇزىندىك ارەكەت ارقىلى پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ رۋحىن دايەكتىلەندىرۋ، تياناقتاندىرۋ بولىپ تابىلادى“.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، رايونىمىزدىڭ تاس جول قۇرىلىسى كۇن ساين جاڭاردى، 10 جىلدا، بۇكىل رايونداعى تاس جولدىڭ جاڭادان ارتقان ۇزىندىعى 62 مىڭ 200 كيلومەتر بولىپ، تاس جولدىڭ جالپى ۇزىندىعى 217 مىڭ 300 كيلومەترگە جەتىپ، بارلىق ايماق، وبلىس، قالالارعا جوعارى قارقىندى تاس جول تۇتاستى.

شينجياڭنىڭ تاس جولىن دامىتۋ جونىندە سۇن شياڭكۋي ٴالى دە كوپ ٴىس تىندىرۋعا بولادى دەپ قارادى. ول بىلاي دەدى: ”پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ باياندامasıندا، جوعارى ساپالى دامۋدى كۇش سالا ىلگەرىلەتۋ العا قويىلدى، شينجياڭدا، ٴتىپتى دە كوپ اۋداندارعا جوعارى قارقىندى تاس جول تۇتاستىرۋ، ٴىشىنارا مەملەكەت، ولكە تاس جولدارى نەگىزگى جەلىلەرىنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتۋ، وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك شينجياڭنىڭ ٴوزارا ۇلاسۋ، تۇتاسۋ قابىلەتىن كۇشەيتۋ سياقتىلار قاتىناس قۇرىلىسى ىستەرىنىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن ىلگەرىلەتۋ ەسەپتەلەدى“.

بيىل رايونىمىز 82 قاتىناس قۇرىلىسى نىسانىن اتقاردى، S254 جەلىسى لوپنۇر ـ چەرشەن تاس جولى، يتىمبۇلاق ـ چارقىلىق جوعارى قارقىندى تاس جولى سياقتى كوپتەگەن نىساندار سالىنىپ بولىپ اۆتوكولىك قاتىناپ، بۇكىل رايونداعى جوعارى قارقىندى (1 ـ دارەجەلى) تاس جولدىڭ ۇزىندىعى 10 مىڭ كيلومەتردەن استى، مۇنىڭ ىشىندە، جوعارى قارقىندى تاس جولدىڭ ۇزىندىعى 7500 كيلومەتردەن اسىپ، وڭتۇستىك ـ سولتۇستىك شينجياڭ مەن شينجياڭعا كىرەتىن ـ شىعاتىن ارنالىق قابىلەتى ۇزدىكسىز كۇشەيدى.

وسى رەتكى ىندەت تۇلعانان بەرى، تاس جول قۇرىلىسىنا قاجەتتى زاتتىق ماتەريال، ماشينا بولشەكتەرى سياقتىلاردى تاسۋ قيىنشىلىعى بەلەڭ بەرىپ، نىسان قۇرىلىسىن جۇرگىزۋگە بەلگىلى ىقپال جاسادى. اۆتونوميالى رايوندىق قاتىناس ـ تاسىمال مەڭگەرمەسى كوپتەگەن جەرگىلىكتى ۇكىمەتتەرمەن دەر كەزىندە بايلانىس جاساپ، تاس جول قۇرىلىسىن قولداۋ تەبىنىن ارتتىرۋدى تالاپ ەتتى ٴارى اۆتونوميالى رايوندىق زات اينالىمىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۋ قولباسشىلىق شتابىنىڭ رولىن تولىق ساۋلەلەندىرىپ، ٴتۇيىندى تاس جول نىساندارىن شيكىزاتپەن قامداۋدى ىركىلىسسىزدەندىرۋگە كەپىلدىك ەتۋدى ٴتۇيىندى قىزمەت مازمۇنى ەتىپ، نىساندىق جۇمىسى توقتاماۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

سۇن شياڭكۋيدىڭ جۇمىس ۇستەلىندە قىزمەت ورنالاستىرۋلارى جازىلعان ٴبىر داپتەر بار: وندا ٴتۇيىندى نىسان قۇرىلىستارىنىڭ جۇرگىزىلۋ اياق السى، قىسقى قۇرىلىس جۇرگىزۋ زاتتىق ماتەريالدارى زاپاسى، بەينە ەكران ماجىلىستەرى، جاڭادان قۇرىلىس باستايتىن نىسانداردىڭ قۇرىلىس جەرتوجى سۋرەتىن بەكىتۋ اياق السى... سياقتىلار جازىلعان.

”گۋان شياڭ، اۋماقتاردا جاڭادان مەردىگەرلىك ناتيجەسى جاريالانعان بىرنەشە نىساننىڭ ەڭ جاڭا اياق السىن ۇعىسىپ، قۇرىلىس باستاۋعا دايىندالۋ قىزمەتىن ىسكەرلەي ۇشتاستىر“. داپتەردى اشىپ قىزمەت ورنالاستىرۋىن كورگەنىمەن كەيىن، سۇن شياڭكۋي قىزمەتتەسى گۋان شياڭعا وسىلاي دەدى.

گۋان شياڭ دەرەۋ سولتۇستىك شينجياڭداعى، شىعىس شينجياڭداعى، وڭتۇستىك شينجياڭداعى نىسان اۋماقتارى جاۋاپتىلارىنا ۇقتىردى ٴارى جاڭادان قۇرىلىس باستايتىن نىسانداردىڭ قۇرىلىس ورىندارىمەن ٴبىر ـ بىردەن حابارلاسىپ، نىسان قۇرىلىسىن باستاۋدىڭ دايىندىق جاعدايى مەن قاجەتتى سايكەستىرۋ ىستەرىن ەگجەي ـ تەگجەيلى ەستەلىككە الدى.

پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ باياندامasıندا، دامۋعا جاڭالىق اشۋ ارقىلى دەم بەرۋ ستراتەگياسىن جەدەل اتقارۋ العا قويىلدى. ىندەت كەزىندە، اۆتونوميالى رايوندىق قاتىناس ـ تاسىمال مەڭگەرمەسى مەردىگەرلىك ناتيجەسىن جاريالاۋ، مەردىگەرلىك حۇجاتتارىن باعالاۋ ۇلگىسىندە جاڭالىق اشىپ، ولكە اتتاپ الىس ارالىقتا باسقا جەردە مەردىگەرلىك ناتيجەسىن جاريالاۋ، مەردىگەرلىك حۇجاتتارىن باعالاۋ جۇرگىزىپ، G219 جەلىسىنىڭ موڭعۇلكۇرەدەن ونسۋعا دەيىنگى، G680 جەلىسىنىڭ تايكەشكەننەن شاكۇرتكە دەيىنگى بولىگى سىندى 5 نىساننىڭ 12 توقتام بولىگىندە قۇرىلىس جۇرگىزۋدى باقىلاۋدىڭ مەردىگەرلىك ناتيجەسىن جاريالاۋ، مەردىگەرلىك حۇجاتتارىن باعالاۋ قىزمەتتەرىن ورىنداپ، جاڭا نىساندىڭ ورىندالۋىن ىلگەرىلەۋىنە مۇمكىندىك جاسادى.

”ٴبىز كۇشتى جاۋاپكەرشىلىك سەزىممەن، بورىشتىلىق سەزىممەن جانە كوكەي تەستىلىك سەزىممەن قيىندىقتا قاسقايا قارسى اتتانىپ، حالىقتىڭ قالاۋىنان شىعاتىن قاتىناستى قۇرۋعا قۇلشىنامىز“، ـ دەدى سۇن شياڭكۋي.

(باسى 1 ـ بەتتە)

وسى رەتكى ىندەت كەزىندە، تارباعاتاي كەدەنىنىڭ قىزمەتكەرلەرى بەينە ەكراندا بايلانىس جاساۋ تاسىلىمەن بەلگىلى سەرىكتەستىكتىڭ ازىق ـ تۇلىك حاۋىپسىزدىگىن، تازالىعىن مەڭگەرۋ جۇيەسىنىڭ اينالىمى، ٴوندىرىس ورتاسىنىڭ تازالىعى، ٴوندىرىس جابدىقتارىن، قۇرىلعىلارىن پايدالانۋ، حيميالىق بۇيىمدار جانە تاجىريبەحانانى باسقارۋ سياقتى جاعدايلارىنا يىنتەرنەت جەلىسىندە تەكسەرۋ جۇرگىزدى. ”بۇرىنعىلارى مۇنداي قىزمەتتەر ناق مايداندا جۇمىس باسىندا جۇرگىزىلەتىن“، وسى سەرىكتەستىكتىڭ جاۋاپتىسى ۋ پيڭ بىلاي دەدى: يىنتەرنەتتە تەكسەرۋ جۇرگىزۋ ٴىس ٴبىترۋ ۋاقىتىن قىسقارتتى، قىزمەت ونىمدىلىگىن جوعارىلاتتى، سونداي ـ اق ىندەتتىڭ تارالۋ حاۋىپ ـ قاتەرىن ازايتتى.

ٴداستۇرلى ناق مايداندا جۇمىس جۇرگىزگەنىمەن سالىستىرعاندا، ”يىنتەرنەت + تەكسەرۋ“ كەڭىستىك، ۋاقىت شەكتەمەسىن بۇزىپ، جازباشا ماتەريالداردى تەكسەرۋ، الاڭ ـ ورىن جاعدايىن تەكسەرىپ كورۋ، تەكسەرۋ حۇجاتىن جەتكىزۋ سياقتى قىزمەتتەر تۇگەلدەي يىنتەرنەتتە جاناسپاۋ ۇلگىسىندە ٴبىتىرىلدى، تەكسەرۋ قىزمەت ٴتارتىبى دە بۇرىنعى ٴبىر قىزمەت كۇنىنەن 2 ساعات كولەمىنە قىسقاردى. كەزەكتە بۇل جۇمىس ۇلگىسى ٴۇرىمجى كەدەنىنە قاراستى 11 تاۋەلدى كەدەندە جالپىلاستىرىلا باستادى.

”ىندەت كەزىندە جۇزدەسۋ قيىن بولۋ جاعدايىنا ساي، كەدەن بەلسەندىلىكپەن ’يىنتەرنەت +‘ قىزمەت ٴتاسىلى ارقىلى زاڭ اتقارۋ، كەدەننەن ٴوتۋ، العاشقى ٴوندىرىلگەن جەر كۋالىگىن ٴبىترۋ سياقتى بۋىنداردى باقىلاۋ ـ باسقارۋدى مۇمكىندىگىنشە يىنتەرنەت جەلىسىندە ٴبىترۋدى جۇزەگە اسىردى، سونداي ـ اق ’كاسىپورىندارعا ىركىلىسسىز قىزمەت وتەۋ تۇعىرىن‘ شىعارىپ، كاسىپورىندارعا يىنتەرنەت جەلىسىندە قىزمەت وتەپ، ساياسات پايداسىن ونان ارى جارىققا شىعارىپ، ىندەتتىڭ سىرتقى ساۋدا كاسىپورىندارىنا تيگىزەتىن ىقپالىن ەڭ جوعارى شەكتە ازايتتى“، ـ دەدى ۋاڭ حايشۋان.

علىمدى ۇيرەنەيىك، علىمدى دارىپتەيىك

شينجياڭ كوگالدارىن نەلىكتەن جۇڭگونىڭ جۇلدەگەرى دەيمىز

كىشكەنتاي انار علىم جالپىلاستىرۋدى سويلەيدى

شينجياڭنىڭ سىرلى الاپ ىزدەرى⑤

اسقار تاۋلاردان اساسىڭىز، شەتسىز ـ شەكسىز قۇمدىقتاردان وتسەڭىز، نە بايتاق ٴشول جازيرالار مەن جاپان دالالاردا جۇرسەڭىز، ٴسىز، ومىرشەڭ شوپتەردىڭ شينجياڭ سىندى وسىناۋ كەرەمەت ولكەنىڭ بارلىق جەرىنە تامىر تارتىپ تۇرعاندىعىن كەزىكتىرەسىز.

كوگال ـــ شينجياڭنىڭ ەڭ مول وسىمدىك جامىلعى ٴتۇرى ٴارى شينجياڭنىڭ جاراتىلىستىق بايلىق قورلىق ەكولوگيالىق جۇيەسىنىڭ نەگىزگى تۇلعاسى. ساناققا قاراعاندا، بۇكىل ەلدەگى 18 كوگال ۇلكەن ٴتۇرىنىڭ 11 ٴتۇرى شينجياڭدا بار ەكەن، كوگال ٴتۇرىنىڭ مولدىعى، پايدالانۋ شارت ـ جاعدايى مەن ٴوندىرگىش كۇشتىڭ جالپىلىق باعاسىنان قاراعاندا، شينجياڭنىڭ كوگالدارىن بۇكىل ەلدىڭ جۇلدەگەرى دەۋگە بولادى.

شينجياڭ ساحاراسىنىڭ كوركەم كەلبەتى تالاي ادامدى وزىنە باۋراپ كەلەدى، الايدا، ٴسىز وسى كەڭ ـ بايتاق ساحارانى قۇراعان كوگال بايلىعىنىڭ مۇنىمەن عانا شەكتەلىپ قالمايتىندىعىن بىلمەۋىڭىز مۇمكىن، شينجياڭنىڭ سولتۇستىگىنەن وڭتۇستىگىنە، اسقار تاۋلاردان اڭعارلارعا، جاسىل القاپتاردان ٴشول دالالارعا دەيىن، ٴسىز ٴتۇرلى كوگالداردى كەزىكتىرە الاسىز، ولار ٴۇستىرتتى سۋىق ٴشول جازيرا، ٴۇستىرتتى سۋىق جايلىم، ٴۇستىرتتى سۋىق شالعىندىق، تاۋلى شالعىندىق، قوڭىرجاي شالعىندىق جايلىم، قوڭىرجاي جايلىم، قوڭىرجاي ٴشول جازيرالى جايلىم، قوڭىرجاي جايلىمدى ٴشول دالا، قوڭىرجاي ٴشول دالا، ويپاتتىق شالعىندىق، سازدىق سياقتى 11 تۇردى قامتيدى، بۇلاردىڭ ىشىندە گوريزونتال بەلدەۋگە ورنالاسقان ٴشول دالا كوگالدارى دا، ۆەرتيكالدى بەلدەۋگە ورنالاسقان تاۋلى كوگالدار دا بار، مۇنىڭ بارلىعى شينجياڭنىڭ وزگەشە جاراتىلىستىق جاعراپياسىنىڭ بەينەسى.

اۆتونوميالى رايوننىڭ 3 ـ رەتكى بۇكىل ەل بويىنشا مەملەكەت جەرىنە جۇرگىزىلگەن تەكسەرۋدىڭ ساندى مالىمەتىندە كورسەتىلۋىنشە، شينجياڭنىڭ كوگال جەرىنىڭ اۋدانى 779 ميلليون 789 مىڭ 700 مۋ ەكەن، مۇنىڭ ىشىندە، تابيعي جايلىم 593 ميلليون 971 مىڭ 300 مۋ بولىپ، بۇكىل شينجياڭ كوگالدارىنىڭ 76.17%ىن يەلەگەن. شينجياڭنىڭ كوگالدارى، باستىسى، التاي ايماعى، بايىنعولىن موڭعۇل اۆتونوميالى وبلىسى، ىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىسىنا تۋتە قاراستى ورىندار، تارباعاتاي ايماعى، قىزىلسۋ قىرعىز اۆتونوميالى وبلىسى، قۇمىل قالاسى، حوتان ايماعى سىندى 7 ايماق، وبلىس، قالاعا ورنالاسقان، بۇلار بۇكىل شينجياڭ كوگالىنىڭ 77%ىن يەلەيدى.

شينجياڭنىڭ كوگالدارىنىڭ ٴتۇرى نەلىكتەن وسىنشاما مول؟ جۇڭگو گەولوگيالىق تەكسەرۋ مەكەمەسى ٴۇرىمجى جاراتىلىستىق بايلىقتى كەشەندى تەكسەرۋ ورتالىعىنىڭ ينجەنەرى جاڭ حايدۇڭ بىلاي دەدى: بۇل شينجياڭنىڭ كۇردەلى جەر بەدەرىمەن، كليمات ورتاسىمەن قاتىستى، شينجياڭ جەرىندە اسقار تاۋ، ويپات، جازىق، جاسىل القاپ، ٴشول دالا، قۇمدىق بار، ايىرىقشا جاعراپيالىق ورنى مەن جەر بەدەرى شارت ـ جاعدايىنان تۇرلەنە جەرلەردىڭ سۋ، جىلۋ شارت ـ جاعدايى ٴار الۋان بولىپ، كوپ ٴتۇرلى كوگال ەكولوگيالىق ورتاسى مەن كوگال بايلىعى تۇرلەرىن قالىپتاستىرعان.

شينجياڭدا كوگالدى تاۋلى وڭىرلەر جازىقتان كوپ، سولتۇستىك شينجياڭدا وڭتۇستىك شينجياڭعا قاراعاندا كوپ، ونىڭ ۇستىنە كوگالدىڭ پىشەندەردىك ٴتۇرى دە ەرەكشە مول، ساپالى پىشەنى دە ەرەكشە كوپ، قازىر دۇنيە جۇزىندە بىردەي مويىندالعان ساپالى پىشەندەردىڭ بارلىعى شينجياڭدا نەگىزىنەن بار، مىسالى، بەدە، سۇلىباس، تارعاق، كوكباس جوڭىشقا، سارباس جوڭىشقا، جىڭىشكە قياق سياقتىلار شينجياڭنىڭ تابيعي كوگالدارىنىڭ بارلىعىندا ٴبىرشاما اۋماقتى تارالعان.

باعالى كوگال بايلىعىنىڭ ارقاسىندا، شينجياڭ بۇكىل ەلدىڭ مال شارۋاشىلىق ٴوندىرىس بازاسى مەن 5 ۇلكەن مال شارۋاشىلىق رايونىنىڭ بىرىنە اينالعان، شامامەن 70% مال تۇرلىشە دارەجەدە كوگالداردا جايىلادى، ”ٴۇش تاۋ“ مەن ”ەكى ويپاتتىڭ“ توڭىرەگىندە زور مولشەردەگى ساپالى جايىلىم بار، مال شارۋاشىلىعى شينجياڭداعى ەگىنشى ـ مالشىلاردىڭ كىرىستەرىن ارتتىراتىن ماڭىزدى جولعا اينالدى.

كوگالدار شينجياڭنىڭ ساياحات كاسىبىنىڭ دامۋىنا دا ەرەكشە شارت ـ جاعداي ازىرلەدى، شينجياڭنىڭ نارات جايلاۋى، باينبۇلاق جايلاۋى، قاراجون جايلاۋى، جانبۇلاق جايلاۋى، موڭعۇلكۇرە جايلاۋى، باركول ساحاراسى دەگەندەر ايگىلى ساياحات نىساندى جەرلەر، ولار ٴار جىلى زور مولشەردەگى ساياحاتشىنى باۋراپ كەلەدى.

شينجياڭ كوگال بايلىعىن ويداعىداي قورعاۋ ٴۇشىن، كوگال بايلىعىن تەكسەرۋ، ولشەۋ جانە باعالاۋ قىزمەتىن ورىستەتىپ، تۇرلىشە تيپتەگى قۋمايتتاعى كوگال ەكولوگياسىن قالپىنا كەلتىرۋدىڭ تەحنيكالارى مەن ۇلگىلەرىن زەرتتەپ جالپىلاستىرىپ، كوگالداردى باپتاۋ مەن قورعاۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتتى.

كوگال شينجياڭنىڭ ماڭىزدى جاراتىلىستىق بايلىعى. ٴشوپتىڭ ٴتىپتى دە شۇيگىن، مالدىڭ قوڭدى، ەكولوگيانىڭ ٴتىپتى دە جاقسى بولۋى ٴۇشىن، ٴار ادامنىڭ كوگالدى جاقسى قورعاۋ بورىشى بار، ولاردى جاقسى قورعاۋ دەگەنىمىز ٴوزى ٴوزىمىز ٴومىر كەشىرىپ وتىرعان مەكەندى قورعاۋ دەگەندىك.

جايالاپ بەينە كەسكىندى كورىڭىزدەر

(انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى ساۋ حۋا رەتتەگەن)

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيىل ٴۇرىمجى سولتۇستىك ۆوكزالى ـ جياڭجۇنمياۋ تەمىر جولىنىڭ جاڭادان قوسىلعان ەكىنشى جەلىسى ىسكە قوسىلىپ، تاسىمال كۇشى ەسەلەپ ارتىپ، كاسىپورىنداردىڭ ەلەكتر تاراتۋىنا، جىلۋمەن قامداۋىنا جانە وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ حالىق تۇرمىسىنا جۇمسالاتىن كومىردى جەتكىزۋگە، شينجياڭنىڭ كومىرىن سىرتقا تاسۋعا قامتاماسىزدىق ازىرلەدى. شينجياڭنىڭ تەمىر جول تاراۋلارى 3 ايدان استام ۋاقىتپەن، ياعني 8 ـ ايدىڭ سوڭىندا، ٴۇرىمجى باتىس ۆوكزالىنىڭ ەكىنشى الاڭ بولىگىن جاڭالاپ، كەڭەيتىپ سالۋ ينجەنەرياسىن تامامدادى، سونىمەن ۆوكزالدىڭ ٴار كۇنى قابىلداپ ـ جونەلتەتىن جۇك كەزەكشى پويەز سانى 180 جۇپتان 197دەن استام جۇپقا جەتتى.

نەگىزدىك قۇرىلعىلاردى جاڭالاۋ نەگىزىندە شينجياڭنىڭ تەمىر جول تاراۋلارى تاسىمال كومەكشى قۋاتىن اشىپ، كەزەكشى پويەزداردىڭ قاتىناۋ جوباسىن كەمەلدەندىرىپ، ورنالاستىرۋ، تاسىمال، پاراۆوز جۇمىستارى، زات تاسىمالى سياقتى تاراۋلارمەن تىعىز سەلبەسىپ، جوسپار جاساۋ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، كومىر، حيميا ونەركاسىبى سياقتى ٴتۇيىندى زاتتىق ماتەريالداردى تاسىمالداۋ جاعدايىن قاداعالاي مەڭگەرىپ، پويەزعا تيەۋدى ۇيلەسىمدى، تەڭگەرىمدى ۇيىمداستىرىپ، اينالما جەلدە پويەزعا تيەۋگە ۇيىمداستىرۋدى كۇشەيتىپ، پويەزداردىڭ كەپتەلىپ قالماۋىنا، جەلى ىشىندە ٴساتتى جۇمىس جۇرگىزۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

”ٴبىز جوندۇڭعا تىكە قاتىنايتىن كەزەكشى پويەزدىڭ قاتىناۋ سانىن كوبەيتۋ ارقىلى 10 مىڭ توننالىق كەزەكشى پويەزدى قاتىناس ـ تاسىمالعا ۇيىمداستىرۋ جوباسىن ساپالاندىرىپ، ٴۇرىمجى ـ جياڭجۇنمياۋ تەمىر جولىندا ٴار كۇنگى كەزەكشى پويەزدىڭ قاتىناۋ جۇپ سانىن ارتتىرىپ، 70تەن استام جۇپقا جەتكىزدىك، تاياۋدا 92 جۇپتان استى“، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جولى ٴۇرىمجى مەكەمەسى تۇبى شەكتى سەرىكتەستىگى ورنالاستىرۋ ورنى جوسپارلى ورنالاستىرۋ كەڭسەسىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى ياڭ جيانفىڭ.

كومىردى سىرتقا تاسۋ مولشەرىنىڭ ٴورتىس ارتۋى دا شينجياڭنىڭ تەمىر جول زات تاسىمال مولشەرىنىڭ ارتۋىنا دەم بەردى. كەزەكتە شينجياڭ تەمىر جول تاراۋلارىنىڭ ٴار كۇنى تۇتاستاي كومىر تاسيتىن 53 زات تاسىمال كەزەكشى پويەزى شينجياڭنىڭ كومىرىن سىرتقا تاسۋ بويىنشا پويەزعا كومىر تيەيتىن 28 تۇيىننەن گانسۋ، سىچۋان، چۇڭچيڭ، يۇننان، چيڭحاي سياقتى جەرلەرگە اتتانادى.